

TRANSCRIPCIÓ EN BRUT

Aquesta transcripció està pendent de verificació i correcció. Pot contenir, doncs, errades de fidelitat i incorreccions lingüístiques i no es pot considerar com una publicació oficial

XV legislatura · cinquè període · sèrie C · número 461

Comissió d'Estudi per a l'Elaboració d'un Pacte Nacional contra l'Antigitanisme i per a la Inclusió del Poble Gitano

Sessió 5, dilluns 9 de febrer de 2026

Presidència de l'l. Sr. Andrés Garcia Berrio

Sessió 5 de la CEEPNA

La sessió de la Comissió d'Estudi per a l'Elaboració d'un Pacte Nacional contra l'Antigitanisme i per a la Inclusió del Poble Gitano (CEEPNA) s'obre a ****. Presideix Andrés Garcia Berrio, acompanyat del vicepresident, Jordi Albert i Caballero, i de la secretària, Susana Martínez Heredia. Assisteix la Mesa el lletrat Ramon Eudald Torrents Munt.

Hi són presents Ennatu Domingo i Soler, pel G. P. de Junts; Montserrat Berenguer Messeguer, pel G. P. del Partit Popular de Catalunya; María Elisa García Fuster, pel G. P. de VOX en Catalunya, i Maria Pilar Castillejo Medina, pel G. P. de la Candidatura d'Unitat Popular - Defensem la Terra[membres comissió].

[Assisteix] a aquesta sessió [assistents].

ORDRE DEL DIA DE LA CONVOCATÒRIA

1. Pla de treball de la Comissió d'Estudi per a l'Elaboració d'un Pacte Nacional contra l'Antigitanisme i per a la Inclusió del Poble Gitano (tram. 394-00002/15). Comissió d'Estudi per a l'Elaboració d'un Pacte Nacional contra l'Antigitanisme i per a la Inclusió del Poble Gitano. Ampliació del Pla de treball.
2. Compareixença del responsable del suport a la formació de la Fundació Pere Closa davant la Comissió d'Estudi per a l'Elaboració d'un Pacte Nacional contra l'Antigitanisme i per a la Inclusió del Poble Gitano (tram. 357-01133/15).

3. Compareixença de Luisa Montero, en representació de l'Escola Dominical Undebel, davant la Comissió d'Estudi per a l'Elaboració d'un Pacte Nacional contra l'Antigitanisme i per a la Inclusió del Poble Gitano (tram. 357-01134/15).

4. Compareixença del responsable del programa «Promociona enfront de la segregació escolar», de la Fundació Secretariat Gitano, davant la Comissió d'Estudi per a l'Elaboració d'un Pacte Nacional contra l'Antigitanisme i per a la Inclusió del Poble Gitano (tram. 357-01136/15).

5. Compareixença d'una representació de l'Instituto Romanó para Asuntos Sociales y Culturales davant la Comissió d'Estudi per a l'Elaboració d'un Pacte Nacional contra l'Antigitanisme i per a la Inclusió del Poble Gitano (tram. 357-01137/15).

El president

Bona tarda, donem inici a la sessió d'avui de la Comissió d'Estudi per a l'Elaboració d'un Pacte Nacional contra l'Antigitanisme i per a la Inclusió del Poble Gitano.

En primer lloc, demano als grups si hi ha alguna substitució a comunicar, que entenc que no.

Llavors, el primer punt de l'ordre del dia seria votar el pla de treball de la Comissió d'Estudi per a l'Elaboració d'un Pacte Nacional contra l'Antigitanisme i per a la Inclusió del Poble Gitano. Seria..., cal fer la inclusió, entenc, per...

El lletrat Ramon Eudald Torrents Munt

Primer votem la modificació...

El president

D'acord. Seria la modificació per la incorporació de la votació del Pla de Treball i en el cas que s'aprovi, la incorporació d'una compareixença pel dia d'avui.

Estem d'acord amb aquest canvi de l'ordre del dia?

(Pausa.) D'acord, per assentiment queda aprovat.

Pla de treball (ampliació)

394-00002/15

Llavors, en primer lloc, procedim al punt número 1, que seria la votació de la proposta de modificació del Pla de Treball que tenen tots els grups parlamentaris presents a la comissió, que suposa la incorporació d'una compareixença de l'entitat Rromane Siklvne i després, del Consell Municipal del Poble Gitano de l'Ajuntament de Barcelona.

Estem d'acord amb aquest canvi proposat pels grups parlamentaris? *(Pausa.)*

Quedaria aprovat aquest canvi del Pla de Treball? *(Pausa.)*

Llavors, ara farem una pausa per anar...

El lletrat Ramon Eudald Torrents Munt

Llavors, el que fem ara és modificar l'ordre del dia per incorporar...

El lletrat

D'acord, i un cop que s'ha aprovat el canvi del Pla de Treball plantejem un altre canvi a l'ordre del dia que seria la compareixença en el dia d'avui de l'entitat Rromane Siklvne.

Si estem d'acord per assentiment? *(Pausa.)* Sí?

Quedaria incorporada en l'ordre del dia la compareixença aprovada en el primer punt del dia d'avui.

Llavors, aturem la sessió per anar a buscar els compareixents.

(Pausa llarga.)

El president

Bona tarda, reprenem la sessió de la Comissió d'Estudi per a l'Elaboració d'un Pacte Nacional contra l'Antigitanisme i per a la Inclusió del Poble Gitano.

Compareixences

357-01133/15, 357-01135/15, 357-01136/15 i 357-01137/15

En la tarda d'avui tindrem quatre compareixences, als que agraïm que hagin vingut el dia d'avui per comparèixer, per treballar per aquest Pacte Nacional. En primer lloc

tindrà la paraula el senyor Miguel Ángel Franconetti Andrade, representant de la Fundació Privada Pere Closa, per un temps de dotze minuts. Després us aniré passant la paraula.

Gràcies.

Miguel Angel Franconetti Andrade (representant de la Fundació Privada Pere Closa)

Molt bé, moltes gràcies per poder donar-nos aquesta oportunitat. En si mateix no explicarem gaire cosa innovadora, perquè ja és la segona o tercera vegada que podem comparèixer i que formem part de l'intergrup parlamentari i ja hem pogut explicar en quina situació està l'alumnat gitano de Catalunya. Llavors, per nosaltres el fonamental és que intentarem, conjuntament amb els meus companys compareixents, anar desglossant, però la principal fita seria la possibilitat d'incloure de forma real i efectiva la història i la cultura del poble gitano en el currículum.

La segona gran fita a assolir en un Pacte d'Antigitanisme de Catalunya seria la formació del professorat amb relació a la implementació de la història i la cultura del poble gitano en el currículum, a part de millorar la seva gestió de la diversitat cultural de les aules.

La tercera qüestió seria poder fer imbricar el Pacte Nacional per la Infància de Catalunya, el Pacte Nacional contra la Segregació Escolar i l'Estratègia Catalana pel Poble Gitano de Catalunya, que el Govern de Catalunya, a través de la Conselleria de Drets Socials ha posat en marxa.

I la quarta gran fita entraria a poder treballar amb les famílies i amb l'alumnat gitano perquè puguin reconèixer la institució educativa d'una manera més efectiva i més vinculada al desenvolupament comunitari.

Com que encara em sobren molts minuts i són tres grans blocs, quatre, és evident que s'han de crear les estructures necessàries perquè això sigui i hem de poder implicar si el que demanem des d'aquesta compareixença són taules de coordinació reals, efectives, planificades, si de cas també amb una dotació pressupostària per poder veure en quin moment està la situació dels recursos que estan adreçats a

l'alumnat gitano, com per exemple el programa PROA, que ve de Madrid, però té una sèrie de recursos que s'han de poder desenvolupar, implementar, i estaria bé que el Departament d'Educació i Formació Professional no que faci una rendició de comptes, sinó que pugui explicar en quin sentit o des d'on està abocant aquests recursos específics per la millora de l'èxit educatiu de l'alumnat gitano de Catalunya.

En segon terme, com he dit, ens faltaria aquesta implementació en el currículum on nosaltres, com a comunitat, hem de preparar-nos també per poder fer front a la docència. Per tant, també volem el reconeixement professional d'una forma qualitativa i quantitativa, per poder entrar a les escoles a poder explicar la nostra història i la nostra cultura. Fora bo que la poguessin explicar docents que no siguin gitans, però també seria ja la cirereta d'aquest pastís que persones gitanes qualificades –que les tenim–, poguessin entrar als centres educatius avalades pel propi departament a nivell pedagògic, d'educació.

Després tenim en tot el tema del Pacte contra la Segregació Escolar, i hi ha diferents estudis que han dit que tenim una situació deficitària. Segons l'últim informe del Departament d'Educació i del Síndic de Greuges, estem al voltant de dos-cents, dos-cents cinquanta centres. Això vol dir que en una mesura de quatre anys s'ha disminuït un cinquanta per cent els centres de màxima o alta complexitat. No sabem si això és veritat o no, no posem en dubte aquesta dada, però sí que demanàriem, si tenim un Pacte contra la Segregació Escolar i un Pacte contra la Pobresa Infantil, que aquestes tres grans línies poguessin també difondre quina és la fotografia real i efectiva de l'alumnat gitano, quina vinculació hi ha entre la seva segregació i el seu nivell de pobresa.

I ho diem perquè hem passat per quatre lleis grans d'educació, passem de l'educació compensatòria a altres tipologies, la LOMLOE, etcètera, però els resultats acadèmics dels nostres alumnes van estretament vinculats al seu procés d'escolarització i a la seva segregació urbanística, social i cultural.

He passat així una miqueta per sobre dels tres grans blocs, perquè la formació del docent no ens pertany a nosaltres, li pertany al món acadèmic i esperem també que aquesta comissió d'estudi també pugui incorporar en l'àmbit educatiu també el món

acadèmic, què opina la universitat de formar els seus docents a futur sobre aquesta perspectiva antiracista? Fora bo.

I l'últim gran bloc, que també seria una manera de fer autocrítica, i és necessitem un lideratge comunitari, un lideratge per part d'un recolzament, perquè aquest és el lideratge del nostre jovent, que pugui dir el que realment necessita i que esdevinguin referents positius per als nostres joves, per als que van creixent. Moltes vegades, aquí tenim, avui ens acompanyen un parell de joves, la seva paraula també fora bo poder incorporar-la tant a la vessant educativa, a la vessant social, a la vessant cultural i a la vessant més laboral, perquè l'educació té totalment un vincle amb el seu procés d'inserció laboral.

Jo he passat els quatre blocs, no sé si ha quedat clar, sinó, però aquestes serien una miqueta les quatre línies que planteja la Fundació Privada Pere Closa per iniciar el debat sobre la qüestió educativa de l'alumnat gitano i un pacte d'antigitanisme. Ho he fet també molt tranquil·lament, perquè l'altre dia em van recomanar que ho faci tranquil, però, tot i així em sobra temps. I ho dic perquè espero la vostra mirada també a nivell holístic sobre aquest plantejament i veritablement sobre la situació concreta.

Gràcies.

El president

Moltes gràcies.

Ara és el torn del senyor Miguel Jiménez Martínez, representant de la Fundació Secretariat Gitano.

Gràcies.

Miguel Jiménez Martínez (representant de la Fundació Secretariat Gitano)

Bona tarda. Volia començar tornant a expressar el nostre reconeixement i agraïment a aquesta iniciativa, perquè situar l'antigitanisme en l'agenda legislativa no és només un gest simbòlic, sinó una decisió profundament política, amb conseqüències reals sobre la vida de milers de persones. La Fundació Secretariat Gitano té un llarg recorregut treballant en l'àmbit de l'educació.

Fruit d'això, hem pogut realitzar diferents estudis al respecte. És per això que la nostra intervenció d'avui la centrarem en la situació educativa de l'alumnat gitano. Concretament, les dades extretes en l'últim estudi elaborat per la Fundació l'any 2023. L'educació és clau per entendre tant la persistència de les desigualtats com les possibilitats reals de transformació. No és només un dret fonamental, és el principal mecanisme de mobilitat social, de cohesió i de garantir la igualtat d'oportunitats. Quan aquest dret no es garanteix en condicions d'equitat, no estem davant d'un problema individual, sinó davant d'un fracàs col·lectiu i institucional.

Tot i que l'estudi té abast estatal, les seves conclusions i recomanacions també interpel·len la resta de territoris, i molt especialment a Catalunya, tant per les seves competències en matèria d'educació com per l'autodefinició del nostre país com a societat compromesa amb els drets humans i la igualtat i la no-discriminació. La desigualtat educativa que pateix l'alumnat gitano no és un accident, ni una excepció, ni una qüestió cultural, sinó el resultat d'un conjunt de factors estructurals.

A continuació, dividiré l'exposició en dos blocs. D'una banda, els factors i les dificultats que es troba a l'alumnat gitano en la seva trajectòria educativa, i un segon bloc amb recomanacions i mesures per a la millora de la situació educativa de l'alumnat gitano. Començarem pel primer bloc. Per entendre la situació educativa de l'alumnat gitano, cal començar pel context social en què creixem una gran part dels infants i joves. Segons les dades recollides, el 87,4 per cent dels infants i joves gitanos viuen en risc de pobresa o exclusió social, d'acord amb l'indicador de l'Arope. Encara més contundent és la dada de pobresa infantil. El 86,8 per cent dels infants gitanos es troben en situació de pobresa, gairebé tres vegades més que la mitjana del conjunt de la població.

Aquestes xifres són llars amb ingressos insuficients, dificultats per garantir una alimentació adequada, problemes d'habitatge, precarietat laboral, manca d'espais tranquils per estudiar i una pressió constant sobre les famílies. Òbviament, aquest context té un impacte directe sobre l'educació dels infants i els joves. La limitació a l'accés al material escolar, a activitats extraescolars, al reforç educatiu, així com també una bretxa digital, que limita també seguir el ritme educatiu actual.

Ara bé, la pobresa pot ser un factor, però no pot ser utilitzada com a excusa. El sistema educatiu té un paper molt rellevant en garantir la igualtat d'oportunitats per tothom, indiferentment de la seva situació socioeconòmica. Però què passa quan aquesta funció no es desplega de manera suficient? El resultat no és neutral, és perpetua les desigualtats d'origen. La desigualtat educativa de l'alumnat gitano no comença a l'ESO, ni tan sols a primària. Comença molt abans, a l'educació infantil.

L'estudi ens detalla que l'accés a l'educació infantil és més tardà i menys generalitzat entre l'alumnat gitano, especialment en el primer cicle, de zero a tres anys. Aquesta etapa, tot i no ser obligatòria, és molt rellevant per al desenvolupament cognitiu, lingüístic i social dels infants. Això es deu a la combinació de diferents factors, dificultats econòmiques, manca de places accessibles, horaris poc compatibles, desinformació i desconeixement dels recursos disponibles, poc suport i acompanyament a les famílies i, en alguns casos, experiències prèvies de desconfiança cap a les institucions.

En aquest punt ja es crea la primera bretxa educativa, que condiona tota la trajectòria posterior. Quan passem a l'educació primària, les desigualtats no només es mantenen, sinó que comencen a fer-se visibles de manera sistemàtica. Ja a tercer de primària, només tres de cada quatre alumnes gitanos tenen l'edat corresponent al curs. Això què vol dir? Repetir curs. Aquest desavantatge educatiu ja té un impacte emocional i simbòlic molt fort per als nens i les nenes. La desmotivació, la baixa autoestima, ja inicien les seves primeres passes en el camí educatiu dels infants. Si davant d'aquestes situacions no hi ha un acompanyament i un suport intensiu personalitzat, el sistema educatiu deixa de ser un espai d'oportunitat i es converteix en un espai de frustració.

I com arribem a l'educació secundària? No és difícil d'imaginar. És a l'educació secundària on la desigualtat educativa de l'alumnat gitano esdevé més alarmant. Segons l'estudi, el 62,8 per cent de l'alumnat gitano no finalitza l'ESO. La taxa de graduació és de només el 41,4 per cent, mentre que en el conjunt de l'alumnat se situa al voltant del vuitanta-quatre per cent. Què passaria si aquesta dada fos a la inversa? Seria alarmant. L'abandonament educatiu es concentra principalment entre els quinze i setze anys. Aquest abandonament no és sobtat, sinó que és fruit d'un

desavantatge educatiu que es porta cuinant des de l'etapa infantil. És el resultat d'un desfasament curricular, repeticions, baixes expectatives i manca de suport. Quan en el sistema no hi ha un acompanyament personalitzat ni alternatives reals, el missatge implícit que rep l'alumnat és que no hi ha lloc per ell dins l'escola.

La situació a les etapes postobligatòries confirma aquesta dinàmica d'exclusió. La presència de joves gitanos en batxillerat i formació professional és molt reduïda. Segons l'estudi, constata un estancament o fins i tot un retrocés respecte a dades de fa una dècada. No és un fracàs de l'alumnat gitano, és un fracàs com a societat. I quan arriben a postobligatòries, si no hi ha mesures d'acompanyament i suport, hi ha possibilitats també d'abandonament.

Com a conseqüència directa d'aquestes dades, els 59,4 per cent dels joves gitanos d'entre setze i vint-i-quatre anys ni estudien ni treballen. Aquesta dada no només té implicacions educatives, sinó també socials, econòmiques i democràtiques. Però és que un dels indicadors més rellevants com a resultat de les tres etapes és l'esperança de la vida educativa. L'alumnat gitano es manté fins als 12,2 anys al sistema educatiu, mentre que al conjunt de la població aquesta xifra és de 18,7 anys. I quina és la resposta del sistema educatiu davant d'aquestes dades? Doncs culpabilitzar i responsabilitzar les famílies d'aquesta situació per la suposada manca d'interès en l'educació.

Però justament l'estudi desmunta clarament aquesta narrativa. Més del vuitanta per cent de les famílies gitanes consideren que l'educació és molt important i gairebé el vuitanta-cinc per cent creu que els seus fills i filles haurien de continuar estudiant més enllà dels setze anys. Tanmateix, el que sí que mostra l'estudi és que aquestes expectatives positives es van debilitant a mesura que l'alumnat acumula experiències negatives dins del sistema educatiu. És a dir, es va perdent la desconfiança en el sistema.

Un dels aspectes més rellevants de l'estudi és la constatació de la discriminació directa dins del sistema educatiu. Prop d'una de cada cinc famílies gitanes declara haver patit discriminació a l'escola pel fet de ser gitana. A més, a més, avui dia continuem amb un fenomen estructural totalment discriminatori, com és la segregació

escolar, com ha comentat el company. El 92,5 per cent de l'alumnat gitano està escolaritzat en centres públics i la majoria en centres amb una elevada concentració d'alumnat gitano vulnerabilitzat i amb necessitats educatives. Aquesta concentració no és una qüestió de l'atzar, és el resultat de decisions polítiques, normatives i administratives.

La segregació estigmatitza, genera baixes expectatives, pitjors resultats i trepitja totalment la igualtat d'oportunitats de l'alumnat. La segregació escolar, en aquest sentit, és una forma d'antigitanisme institucional. No perquè hi hagi una voluntat explícita de discriminar, sinó perquè es tolera una situació que produeix desigualtat de manera sistèmica. L'educació és un dels espais on l'antigitanisme es reproduïx, però també pot ser el principal espai on es desactiva.

Ja per finalitzar aquest primer bloc, les dades que hem exposat anteriorment ens porten a una conclusió. Sense mesures i polítiques fermes per donar la volta a aquesta situació en l'àmbit educatiu, no és possible garantir la igualtat d'oportunitats per l'alumnat gitano.

I ja passant al segon bloc, per què cal un enfocament específic a Catalunya? Catalunya disposa de moltes competències en educació, així com un marc normatiu propi en matèria d'igualtat, drets humans i lluita contra la discriminació. Això implica una responsabilitat directa en la garantia del dret a l'educació de l'alumnat gitano, en condicions d'equitat. Per aquest motiu, el Pacte contra l'Antigitanisme hauria d'incorporar un eix educatiu clar, amb compromisos fermes i concrets, avaluables i dotats dels recursos suficients per portar-los a terme.

Les recomanacions que es presenten a l'estudi no parteixen de zero. Moltes ja s'han dut a terme i obtenen uns resultats molt positius. Aquí us traslladem deu recomanacions. Una, posar en marxa un pla específic d'orientació, suport i de reforç educatiu, continuat i a llarg termini, per revertir la situació del fracàs i abandonament educatiu de l'alumnat gitano, treballant el vincle i les itineraris personalitzats. Aquí hem de parlar també d'enfoc integral i mesures sostingudes en el temps i que siguin de qualitat.

I si parlem d'enfoc integral, hem de parlar de les situacions de moltes de les famílies gitanes. Hem de garantir que les famílies gitanes tinguin ingressos suficients per fer front a l'educació dels seus fills i filles. Aquest és el número dos. Número tres, garantir la incorporació gratuïta de tota la població gitana a l'educació infantil. L'accés a l'etapa de zero a tres anys hauria de ser universal i gratuït, especialment per l'alumnat en situació de desigualtat. Cal habilitar ofertes de centres i escoles infantils justament on més es necessiten.

Quatre, facilitar suports a les famílies perquè participin més activament en el procés educatiu dels seus fills i filles. Com hem comentat anteriorment, les famílies gitanes valoren positivament l'educació, tanmateix la seva participació en l'entorn educatiu, associacions de famílies, tutories, etcètera, és reduïda i sovint no disposen de les condicions per implicar-se. Cal un pla de suport que promogui i ajudi les famílies a donar suport als seus fills i filles i implicar-les més activament en els centres educatius. Les famílies són part de la comunitat educativa i han de promoure accions per millorar el teixit educatiu i la seva participació.

Cinc, reforçar la dotació i els suports als centres educatius i la formació del professorat. En Miguel Ángel ja ha fet aquest punt, simplement, una part significativa de l'alumnat gitano necessita suport des de primària (*Sona el senyal acústic que indica que s'ha exhaurit el temps d'intervenció.*) Ja està? (*Veus de fons.*) Bé..., des de Primària, per evitar repeticions al curs i desfasaments que acaben en l'abandonament prematur. Cal més personal, més recursos pedagògics i suports per desenvolupar projectes educatius inclusius. Mesures pedagògiques com les pràctiques restauratives enfront de les parts d'expulsió.

També cal reforçar la formació i sensibilització del professorat per millorar la qualitat de l'atenció educativa a tots els nivells, inclosa la universitat. I, òbviament, introduir el currículum de la història i la cultura del poble gitano en el currículum escolar.

Sis, prevenir l'abandonament educatiu i preveure alternatives perquè no es produeixin. Cal desenvolupar ofertes educatives adaptades, connectades amb l'activació cap a l'ocupació, amb suports econòmics i beques que incentivin la continuïtat educativa, tal com estableix la normativa vigent.

Set, desenvolupar opcions per al retorn als estudis postobligatoris. Cal crear ofertes educatives adaptades per la reincorporació de l'alumnat que ha abandonat el sistema educatiu. Les passarel·les educatives han de garantir el pas entre etapes i la continuïtat de trajectòries formatives més llargues. Accions afirmatives, com la reserva de plaça a la universitat, fer-les extensives als graus mitjans i graus superiors.

Vuit, prevenir i revertir la concentració i la segregació educativa. Cal impulsar polítiques públiques que assegurin una distribució equilibrada de l'alumnat en situació de vulnerabilitat per evitar la concentració i la segregació. Garantir una educació de qualitat en entorns diversos és una obligació pública. Cal igualment evitar la segregació dins dels centres educatius i disposar de dades objectives sobre la seva dimensió, així com una avaluació i seguiment de les mesures dutes a terme. El Pacte el tenim en desplegament, hem d'estar a sobre perquè es compleixi al cent per cent.

Nou, reduir la bretxa digital a les llars gitanes i assegurar-ne la connectivitat. Cal habilitar finançament específic perquè cap llar gitana quedi exclosa de l'accés digital i garantir l'adquisició de competències tecnològiques. I deu, incentivar la col·laboració publicoprivada en el desenvolupament d'iniciatives. Els programes de suport i reforç educatiu existent, tant públics com privats, han mostrat efectes positius, però arriben a un percentatge molt reduït de l'alumnat gitano. Cal ampliar-los, dotar-los d'estabilitat, reconèixer els seus professionals, dotar-los millor econòmicament. Exemple d'això són els programes d'acompanyament educatiu que hi ha, com qualsevol de les entitats que estem avui a la taula.

Ja per tancar, garantir el dret a l'educació a l'alumnat gitano no és una concessió, ni una postura ideològica, és una obligació democràtica. L'antigitanisme no es combat només amb declaracions, sinó amb polítiques públiques valentes, sostingudes, dotades econòmicament i avaluables. L'educació és un dels principals àmbits on aquesta lluita es pot guanyar o perdre. Aquest Pacte té l'oportunitat de situar Catalunya com a referent en la garantia dels drets del poble gitano i una societat més justa per tothom.

Moltes gràcies.

El president

Moltes gràcies.

Ara és el torn del senyor Pedro Casermeiro, membre de la directiva de la entitat Rromane Siklvne.

Pedro Casermeiro (membre de la directiva de Rromane Siklvne)

Hola, bona tarda a totes i a tots. Moltes gràcies per convidar-nos per estar en aquesta taula. Bé, jo tractaré una miqueta amb la meva participació d'enquadrar com s'articula i com s'expressa l'antigitanisme dins del sistema educatiu. Primer hem de tenir clar que l'antigitanisme bàsicament és una estructura sòlida de dominació racial, persistent i construïda històricament i que opera de manera sistemàtica en totes les persones gitanes.

L'objectiu d'aquesta estructura de dominació i de jerarquitització és decidir a la pràctica qui té accés a oportunitats, a drets i a futur, i qui queda sempre a la vora. Hi ha sempre un grup que està per dalt i un grup que està per baix.

I aquí hi ha una cosa que hem de parar molta atenció. Quan parlem d'inclusió, el risc és confondre les causes amb l'efecte. És a dir, prendre la progressa, la segregació o els itineraris educatius truncats com si fossin el problema en si mateix, és part del problema, perquè en realitat el problema és altre, aquest és l'efecte. Si només treballem gestionant els problemes, el que fem és gestionar l'antigitanisme en front a erradicar-lo. No estem treballant contra l'antigitanisme.

Anem a les causes. Cinc-cents anys legislant contra el poble gitano han fet que aquesta estructura de relacions antigitanes hagi cristal·litzat d'una manera molt sòlida a nivell cultural, social, econòmic, polític, fent que entenem com a normals coses que no són normals. I abans d'explicar què és normal i què no és normal per mi, volia al·ludir a un concepte clau sobre l'antigitanisme elaborat per diversos investigadors i que és la seva definició del concepte de conflicte ètnic. Hi ha un conflicte ètnic entre l'Estat i el poble gitano, perquè va ser l'Estat qui va identificar els gitanos, els va etiquetar i va començar a legislar contra els gitanos i va crear la categoria de «gitano» i va iniciar un conflicte.

I és un conflicte que encara no ha acabat, perquè si hagués acabat els gitanos no existirien. Perquè l'objectiu de l'Estat era acabar amb la diferència del poble gitano i diluir-los a la societat. I no ha succeït. Continuem aquí i el conflicte continua. I aquest conflicte s'expressa en totes les institucions estatals. Sistema sanitari, serveis socials, cossos policials i sistema educatiu. Què som els gitanos pel sistema educatiu? Quina és la mirada que tenen de nosaltres? Doncs som un problema pel sistema educatiu que s'ha de solucionar, un problema que s'ha d'afrontar.

I com l'afrontem? Allà on hi ha molta població gitana posem l'etiqueta de centres d'alta complexitat, de màxima complexitat, que al final és com s'articula que es pugui dotar amb més recursos aquests centres. És a dir, més soldats pel conflicte. Però no el resollem, el conflicte. Es continua donant el conflicte.

Si anem una miqueta a entendre com s'ha articulat aquest conflicte al llarg de la història, hem de tindre en compte que un dels principals objectius que ha tingut el legislador, els monarques d'aquest país, ha estat segregat la població gitana, amb lleis específiques sobre on havien de viure els gitanos al llarg de cinc segles. I al franquisme encara més. Barris com Sant Roc, la Mina, Sant Cosme, la Mariola, Font de la Pólvora, no els van dissenyar persones gitanes. No els van pensar persones gitanes i no van participar gitanos en prendre la decisió d'anar a viure allà, sinó que els va fer l'Estat per separar els gitanos.

I aquesta segregació residencial és la base per la segregació escolar, que és un dels principals pilars de l'antigitanisme al sistema educatiu. I si volem posar com a excusa o com a explicació de la segregació escolar la segregació residencial, el que estem fent és justificar l'antigitanisme. Decisions que l'Estat antigitano ha pres. Llavors no podem basar-nos..., no, és que tenim aquest problema de la segregació residencial i llavors els nens van a aquestes escoles. Això ho ha fet l'Estat. I ho va fer Francisco Franco i tota la gent que hi havia al darrere i tots els legisladors que van arribar abans.

També una qüestió molt important per entendre com l'antigitanisme s'expressa dins del sistema educatiu és entendre un dels seus principals elements, que és l'epistemicidi cultural del poble gitano. En cap moment de la història s'ha deixat als gitanos que diguem qui som nosaltres. Va ser l'Estat qui va definir l'etiqueta, que la

paraula nou la vam posar nosaltres, gitano no l'hem posat nosaltres. No és una paraula romaní, és una paraula castellana, catalana, d'acord? I va ser l'Estat qui va carregar de significat aquesta paraula. I va generar tot un coneixement sobre el poble gitano que res té a veure amb el poble gitano, sinó que té a veure amb una relació de dominació.

Qui ens interessa que siguin els gitanos? I al llarg de la història s'ha articulat un munt de definicions basant-se en la moralitat cristiana, en la racionalitat il·lustrada i l'utilitarisme, després la ciència al segle XIX i XX es va encarregar de dir que els gitanos per biologia eren gent donada al delictes, a la delinqüència, i ara són les xarxes socials les que viuen i carreguen de significat la paraula gitano. I mantenen aquesta jerarquització. I mantenen una jerarquització moral, on unes persones poden decidir i poden parlar sobre les altres perquè les altres no en saben.

Qui som els gitanos? Torno a preguntar pel sistema educatiu. Doncs som una gent a la que s'ha de reeducar i se l'ha d'ensenyar a viure millor. I avui no vull carregar contra el professorat, sinó contra el sistema educatiu. El professorat fa el que se li ha ensenyat al llarg de la història. I l'Estat durant cinc-cents anys ha ensenyat com s'ha de reeducar el poble gitano en professions com l'educació social, la pedagogia, el professorat, però abans eren altres els professionals que s'encarregaven de reeducar el poble gitano d'altres maneres. Només s'han canviat els professionals que hi ha al darrere, però la mirada és exactament la mateixa. La mirada del sistema educatiu es fonamenta en l'epistemicidi del poble gitano. No existim com a cultura, sinó com un problema al que fer front.

Necessitem una reestructuració profunda del sistema educatiu i necessitem humilitat. No necessitem que vingui ningú a fer cap miracle, ni que arribi ningú amb fórmules màgiques, ni ningú a ser caritatiu i transformar en un problema que són els gitanos, que no sabem viure i no sabem què fer amb la nostra vida i per això vivim en la marginalitat. Com deia abans Miguel Àngel, no, Miguel crec que ho ha dit, revictimitzar la víctima. el problema són els gitanos. I com he dit abans, la segregació escolar és el primer problema. Nosaltres no ens vam inventar aquests barris ni aquests centres educatius. Se'ls va inventar l'Estat per mantenir la població gitana apartada.

Per nosaltres, què no és normal tampoc? Doncs com ha apuntat l'últim informe que va fer el Secretariado Gitano, dues dades molt significatives. El 62,8 per cent de la població gitana no s'ha graduat en secundària i només el 0,4 per cent de la població té titulació superior. El 0,4 per cent de la població. No és normal que el fracàs del sistema educatiu amb la població gitana el transformem en fracàs de les famílies gitanes. No és normal. Us imagineu aquestes dades? 0,4 per cent de persones amb titulació superior en un altre grup poblacional, per exemple les dones? Només el 0,4 per cent de les dones amb titulació superior. Canviaríem el sistema d'amunt a avall. I això és el normal.

El que és normal és que quan una cosa falla s'analitzi per què falla i que s'accepti amb humilitat i s'estableixin els canvis pertinents. Tanmateix la jerarquia que tenim de dominació social i de dominació moral fa que tot el que diguem nosaltres, totes les intervencions que han fet, totes les propostes que han dit Miguel Àngel i Miguel, si venen de baix, qui són els de baix per dir que els de dalt s'equivoquen? Llavors jo el que crec necessari és que els canvis han de venir des de dins, no des de fora, no des de nosaltres. Si el sistema educatiu no canvia des de dins, per motivació interna no canviarà. La posició serà la mateixa.

Per això la meua única recomanació és que s'estableixi una comissió d'experts dins del sistema educatiu, experts reconeguts dins del sistema educatiu, amb població gitana també, que puguem participar, però gent que sigui reconeguda dins del sistema, per analitzar com s'articula l'antigitanisme i com es pot afrontar des de dins del sistema. I que les propostes surtin d'aquest grup, perquè totes les que han dit les podien repetir i les podria dir qualsevol entitat gitana les mateixes.

No serveix de res que s'ensenyi la història gitana si el sistema continua mirant el poble gitano des de dalt. No serveix. Perquè la mirada que tindrà el professorat serà la mateixa. La de la població que sempre em porta problemes i quan sorgeix un problema de veritat, que ve de la marginació social, encara el problema es cronifica més, perquè, veus?, els gitanos, tal, tal, tal, i la mirada del professorat és la que és. I no és perquè el professorat sigui dolent, sinó perquè el sistema ha ensenyat com han de respondre els professors, sistemes de serveis socials, cossos policials, la resposta

és la mateixa, són professions que venen heretades al llarg d'una llarga història i diu com s'ha d'intervenir amb el poble gitano.

I fins aquí, callo ja.

El president

Moltes gràcies.

I ara és el torn del senyor Mariano Fernández Jiménez, en nom de l'Instituto Romanó para Asuntos Sociales y Culturales. Té la paraula per dotze minuts.

Gràcies.

Mariano Fernández Jiménez (representant de l'Instituto Romanó para Asuntos Sociales)

Muy buenas tardes. ¿Se me escucha bien? Muchas gracias por poder estar aquí con ustedes, por darnos la oportunidad de poder explicarnos, de poder expresar nuestras inquietudes, lo que creemos que nos hace falta. Gracias por esta Comisión del Pacto de Antigitanismo. Gracias por todo. Les pediría que en mis palabras..., yo soy así, un poco fuerte. No vean a una persona enfadada, ni mucho menos, sino que vean el dolor de un pueblo. El dolor, el sentimiento de un pueblo.

Voy a hablar primero de los promotores escolares y como un encaje de lo que luego quiero llevar a cabo. Miren ustedes, en el año 2000, yo soy el presidente del Partido Nacionalista Caló. Montamos un partido político con la intención..., porque eso es lo único que a los pueblos los salva. A los pueblos no los salva el asistencialismo. Al pueblo lo salva los derechos políticos. Querer matar mosquitos a cañonazos no va a ningún lado. Querer hacer un Pacto de Antigitanismo, si no hay una voluntad real política detrás, no lo existe.

Un pueblo que tiene una cultura y que tiene una historia milenaria, que es copartícipe del Estado, de la autonomía, que sus aportaciones culturales, lingüísticas, no se puede estar tratando con el asistencialismo, señores. Si verdaderamente queremos solucionar la cuestión gitana, es la única que se nos puede dar, es el reconocimiento, como bien dice el Estatuto de Cataluña, que ahora pasaré a explicar esto, y a partir

de ahí, voy a hablar de semiautogestión, porque parece que si hablo de autogestión puede ser un..., una semiautogestión. Y voy a explicar el porqué de los promotores.

El año 2000, muy preocupado, Domingo Jiménez, presidente de la Fundación Pere Closa en aquel momento, maestro de escuela, el PNCA, yo especialmente, Mariano Fernández Jiménez, preocupados de que el absentismo escolar –el problema escolar era muy grave, mucho más grave que ahora, por supuesto que el tema de los promotores escolares ha tenido una parte buena–, empezamos a pensar en cómo tendríamos, como buscábamos que la escolarización de los niños gitanos fuera un éxito, o por lo menos pudiéramos avanzar, que no fuera un setenta, un ochenta por ciento de fracaso.

En aquellos momentos, tanto Domingo Jiménez, experto, maestro de escuela, sabía muy bien cómo funcionaba todo el sistema educativo, el claustro, y yo como –bueno, humildemente digo–, como un representante, líder del pueblo gitano, conozco, empezamos a pensar en la figura de que el colegio no tenía, los niños gitanos lo primero que tenían que ver es que el colegio no era un colegio de los payos, permitidme que hable con esta libertad, era el colegio su colegio. Entonces era muy importante que hubiera referentes dentro del colegio. De ahí inventamos lo que nosotros llamábamos mediadores escolares. Luego le cambiamos por promotores escolares, o así lo decidió el señor Vallcorba en el año 2005.

Cuando nosotros nos dimos cuenta de esas cosas y empezamos a poner este sistema de promotores escolares, para nosotros los promotores escolares era algo más amplio. Promotores escolares era no solamente que haya personas en los colegios como un referente, no solamente que un hombre, una mujer –gitano o gitana– al niño le dé un referente de que el colegio también era suyo, sino que había que hacer otras cosas más. El principal, muy elemental, trabajar con las familias gitanas. Porque muchas veces el problema del ausentismo no tiene nada que ver con el colegio ni con el niño, tiene que ver con la familia, cómo vive esa familia. Y voy a decir más, o cómo se vive en ese barrio, que esto, aquí es donde hay que meter la mano.

Entonces, era una figura que, además de trabajar con los niños, la idea era que también se trabajara con las familias, lógicamente, viendo qué motivo era aquel que hacía que los niños no tuvieran un éxito como los demás niños. Buena idea.

También había otra parte. Nuestra parte, y aquí es donde quiero llevarlo en mi discurso, era que se pudiera hablar de una forma opcional, pero sí en hora lectiva, de historia gitana, de la lengua gitana, de una forma voluntaria. No solamente para los niños gitanos, sino también para los niños no gitanos. Para que el niño viera que la escuela también es suya. No voy a las escuelas de los gachés, voy a mi escuela. Esa era la parte.

El Proyecto Promotores Escolares, yo le llamaré Mediadores Escolares, porque es como lo inventamos, tenía otra parte. Sabíamos, porque hicimos una experiencia piloto en el año 2003, ¿por qué no decirlo? En aquel momento habíamos hablado en el año 2001 con Artur Mas y Alberto Fernández Díaz, que en aquel momento eran los vicepresidentes del gobierno, y habíamos hecho una experiencia piloto, pero que había funcionado, que me acuerdo que era Rafa, de Bon Pastor y María Rubio los que pusimos, y vimos que la experiencia era buena.

Pero también nos dimos cuenta que hacía falta algo más. Los Promotores Escolares necesitaban también una ayuda, que era el Consejo Gitano. Es decir, cuando fueran a trabajar según con qué familia, según qué problemas, porque el ausentismo de los niños gitanos no es todo igual. O sea, querer... No. Hay niños que tienen una escolarización totalmente perfecta. Hay niños que tienen un absentismo mediocre, mediocre se entiende lo que quiero decir, hay un ausentismo radical y hay un pequeño ausentismo que es cultural, dices, sí, y os voy a explicar algo. Si el padre trabaja los domingos en el mercado, y el lunes es el día que deja de descanso y para ir a ver a la familia, que el niño no vaya ese lunes al colegio, eso no es ausentismo, es cultura familiar, porque es como ellos viven su vida para que ese día el niño vaya..., no, no va al colegio, no por ausentismo, sino porque es día de la familia. ¿Se entiende bien lo que digo, ¿verdad? Por tanto, había que saber medir ciertas cosas.

Pero nos encontrábamos que los Promotores Escolares, cuando podían entrar a trabajar con algunas familias, había problemas. Me tiraría horas explicando el tema,

¿eh? De la derecha, de la izquierda, enfrente, necesitaban también otra..., lo que llamábamos un sistema bicéfalo. Es decir, por un lado, estaría la Fundación Pere Closa, los expertos en el tema de la escolarización, y por otro lado estaríamos los expertos gitanos, donde trabajaríamos aquellas partes más familiares o donde los promotores pudieran tener un problema. ¿Se me entiende bien lo que explico, ¿verdad? Vale. Esto nos costó mucho.

Y ahora voy al eje de mi centro. Por mucho que intentamos convencer a la Administración, no era posible. Nosotros no éramos nada. El año 2004, finales de 2004, nos impusimos, quisimos, que teníamos que estar..., que el pueblo gitano tenía que estar reconocido. Teníamos que conseguir que se nos reconociera de alguna forma. Tengo que decir que, aunque luego lo han hecho otras autonomías, como la de Cataluña ninguna. Lo tengo aquí y lo voy a leer, muy pequeño, es muy pequeña. Garantizar el reconocimiento, no conocimiento: «Garantizar el reconocimiento de la cultura del pueblo gitano como salvaguarda de la realidad histórica de este pueblo.» Esto lo conseguimos un grupo de líderes gitanos corriéndonos el Parlamento ese día con todos los grupos políticos. Todos los grupos políticos nos dieron la razón.

Esto detonó, lógicamente, en un cambio. Automáticamente, en aquellos momentos había un tripartito, Esquerra Republicana. Tengo que dar las gracias a Esquerra Republicana, sobre todo a Anna Simó, es nuestra capitana. A Anna Simó la llamamos la capitana, porque eso es lo que nos hace falta, políticos que crean en nosotros de verdad.

Voy más allá. Las mismas reivindicaciones que vosotros queréis al Estado, ¿por qué no nos las queréis dar a nosotros? ¿Por qué no nos escucháis a nosotros? ¿Por qué no tenemos los mismos derechos? Si somos un pueblo, no somos un colectivo. Tenemos una cultura, tenemos una lengua, hemos sido perseguidos. ¿Por qué no se habla de la historia del pueblo gitano en el colegio? ¿Por qué no se cuenta el gran golpe que dio la Gran Redada? ¿Saben ustedes lo que hizo la Gran Redada? ¿Saben que hay un antes y un después en España de la Gran Redada? ¿Saben que había gitanos que ya se habían adaptado, que habían dejado sus carretas, que habían dejado su forma de vivir y que habían plantado buenas fraguas?

Porque fragüeros éramos los números uno. Oigan, todavía somos grandes fragüeros, pero ya no en la industria. Tenían sus fraguas, tenían sus casas, tenían su vida. Pero seguían hablando su lengua. Ese era su delito. Si vamos a Wikipedia y leemos el obispo Gaspar Vázquez Tablada, habla muy bien, dice, pero tiene en su contra la Gran Redada del pueblo gitano, sin ningún delito. No había ningún delito. Su delito, seguían siendo gitanos. Seguían hablando su lengua. Automáticamente el Marqués de la Ensenada auspició lo que ya sabemos como la Gran Redada. Les quitaron sus fraguas, les quitaron sus casas, les quitaron sus animales.

¿Ustedes saben los conocimientos que el pueblo gitano ha tenido de animales? Hasta los años veinte y treinta los veterinarios seguían consultando con gitanos por los conocimientos veterinarios que hemos tenido. Los conocimientos de las fraguas del hierro que trajimos de la India que iba mucho más avanzada. Hicimos que España tuviera mejor hierro y mejor acero. Estaríamos hablando del tema y me quiero ir a la cuestión.

A partir de allí, señores, catorce años presos. No se puede hacer más daño que se nos hizo. Mire usted, a nosotros, podemos estar sin comer, sabemos estar sin comer, pero no nos quite la familia. Posiblemente me emociono con esto. Romper la familia (*Pausa.*) Sin ningún delito, quitárselo todo de golpe. El 30 de junio de 1749. Los hombres presos a galeras. Las mujeres, presas no se sabe dónde. Cuando los gitanos, los hombres se veían presos, se dice que la mitad murieron de tanto remar, de tanto dolor, de tanto sufrimiento. Las mujeres estaban perdidas, no sabía nadie.

No hay dolor más grande. Mire usted, si usted va a la cárcel, pero su mujer y sus hijos están allí, usted sabe que cuando salga..., el dolor que no sabían luego si se iban a encontrar. ¿Se sabe lo que pasaron luego para encontrarse las familias? Nos rompieron por medio, nos partieron. A partir de allí, el pueblo gitano ya no se plantó, nunca más plantaron más viñas, oiga, ni más fraguas. ¿Para qué vamos a tener casas? ¿Para qué vamos a tener ninguna fragua? ¿Para qué vamos a tener empresas si luego nos lo quitan todo?

Intentaré dar un salto. El año 2004, cuando conseguimos, nosotros nos llenamos de ilusión. Pensábamos que esto era un paso muy grande y lo fue. El Plan Integral, yo

fui el vicepresidente, así es lo quisieron mis compañeros, Anna Simó, la presidenta, hizo todos los medios por escucharnos. Y entramos casi en lo que yo llamo semiautogestión. Hablamos de los promotores y los conseguimos, pero nos los descabezaron. No fue total. Yo pediría que pudiéramos volver al tema de los promotores escolares, hacerlo más amplio, conjuntamente con todos, y volver a darle otro color, si verdaderamente queremos que eso llegue.

Pero voy, señores, a lo más importante. Hoy no tendríamos que estar aquí hablando de un Pacto de Antigitanismo. Hoy tendríamos que estar hablando aquí de cómo gestionamos, cómo ampliamos este reconocimiento. Y la única solución que tenemos el pueblo gitano, señores, es la autogestión o la semiautogestión. Convirtamos el Consejo Asesor, de una forma democrática, sabemos cómo hacerlo, llevamos años –Yo estoy dispuesto a venir el día que ustedes digan a explicar punto por punto–, llevamos muchos años sabiendo lo que queremos, como dice Ketama. Sabemos cómo reconvertir eso de una forma democrática para que ese Consejo Asesor tenga una semiautogestión para que no se me radicalice con la autogestión.

Y que seamos nosotros los que digamos, los que veamos cuáles son las problemáticas que tiene nuestro pueblo. Miren ustedes, no me puedo marchar de aquí sin hablar del gran problema. La educación, el antigitanismo. ¿Sabe cuál es nuestro gran problema hoy en día? Créanmelo, tengo el respeto del pueblo gitano, ¿verdad que sí? Tengo, ¿verdad? Es el problema de convivencia que tenemos en los barrios gitanos. No se puede vivir en los barrios gitanos hoy en día. Hay un antigitanismo nosotros mismos, porque familias..., a mí no me importa, yo saben todo el mundo que no tengo miedo porque no hablo mal de nadie, digo la verdad, que abusan de otra familia. ¿Saben el efecto que eso lleva luego en una casa que no tiene una seguridad o que tienen miedo o que en cualquier momento puede bailar porque aquellos se tienen que marchar o aquellos...

Miren, la OIT 169, la cual España firmó, hablaba del derecho de los pueblos. Entre esos derechos de los pueblos, que está firmado por España también, y por tanto, por Cataluña, se hablaba de que los pueblos tienen el derecho a la formación escolar de sus hijos. Eso es lo que recriminamos. Ese derecho que está firmado en Naciones Unidas y que Naciones Unidas les da a todos los pueblos. Queremos ser parte,

queremos saber, estar dentro del currículo escolar de nuestros hijos, porque sabemos los problemas que hay.

Pero realmente, otra parte importante es el tema de los barrios gitanos. Solamente hay una salvación. Es volver a recuperar los hombres de respeto. Esto también lo dice la OIT. La OIT dice que los pueblos tienen el derecho a su cultura, a su justicia propia, siempre y cuando no vaya en contra de la justicia ordinaria. En Colombia, que no tiene nada que ver con España, y mucho menos con Cataluña, ya se está poniendo en marcha la asamblea gitana. Los hombres del respeto reconocidos, no solamente por el pueblo gitano, sino también por la autoridad. Para que antes que haya delito, se gestione desde la cultura ese respeto. Eso, señores, es la base principal. Si no tenemos eso, no tenemos nada.

Es el momento de que hablemos de cómo creamos. Sabemos también cómo hacerlo. Que los hombres y las personas tienen que tener un perfil, y también proponemos que sean de una forma democrática, y también proponemos que sean cambiables, etcétera, pero que tengan la autoridad de la Administración y la autoridad del reconocimiento. ¿Saben que esto estuvimos a punto de conseguirlo con Anna Simó en el 2005? Sí, señor. Pedimos unas credenciales de Interior y fuimos a negociarlas. Tuvimos la mala suerte que se rompió el tripartito, hagan memoria y verán. Salió Anna Simó del Gobierno, entró Carme Figueras momentáneamente y hubo elecciones, y ya nunca más se habló de este tema.

Pero esto también lo estábamos trabajando en el año 2005. Era muy importante este tema, y lo dejó encima de la mesa, señores. Lo que nos hace falta es autogestión, es autogobierno, es que el pueblo gitano podamos decidir lo mismo que hacen ustedes, señores. Esquerra Republicana ha ido muchas veces al Estado, y la hemos tenido como compañeros, pidiendo que se reconozca al pueblo gitano. Hay documentos, hay PNLs, a través de nuestros compañeros de Politirrom, en los cuales se han pedido estas cosas. Y Esquerra Republicana lo ha avalado; la Maria Dantas, que Dios la bendiga mucho, que la queremos mucho. Yo no soy afín a Esquerra Republicana, quiero que quede claro, ¿eh? No, estoy explicando la historia.

El último día, el 8 de abril, la señora de Bildu dijo algo muy importante. Pidió al Estado el reconocimiento pleno y político del pueblo gitano. Esa es la salvación. Un estatuto cultural. Ya Naciones Unidas lo ha reconocido. Hay otros países en el mundo donde tienen a su minoría reconocida. España tiene que reconocer a su minoría nacional, porque es una falta de democracia, mientras que el pueblo gitano no esté reconocido, y tenga derecho a su autogestión, a su autogobierno. Ya vale de darnos el pez. Mire usted, no nos den el pez, déjenos pescarlo, por favor. Denos la pena e igualdad. Eso es lo que estamos pidiendo. De una forma «semi», no queremos... Mire, de una forma «semi», esta cuestión, para mí, sería que no tocáramos los recursos, pero sí que hiciéramos cuáles son las políticas que se tienen que hacer.

Muchas veces lo que nos viene desde arriba es lo que ustedes creen, que a mí me suena siempre a asimilación. Para que estéis mejor, para que estéis mejor mirados, para que seáis parte... No, señores. Nosotros queremos ser como somos. Por supuesto que acatando las normas de la convivencia. Por supuesto que siendo un ciudadano más, pero que no..., vamos a seguir siendo gitanos. Y, por lo tanto, necesitamos autogestión, autogobierno. Hoy, 2026, y creo que, si verdaderamente se quiere luchar contra el antigitanismo, una cosa que..., esto es muy importante, señores, para el antigitanismo, tener horarios. Nosotros pedimos un medio de comunicación, pero claro, ahora mismo aquí me vais a decir, hombre, Mariano, que estás en el Parlamento de Cataluña, ¿no?

Por qué no se nos abre, no se nos da el derecho a que una hora de televisión en TV3, a las diez de la noche, las nueve y media, las once, un horario que no sea el de máxima audiencia, pero que tenga audiencia, y que ese contenido loelijamos los gitanos, y que ese contenido esté dirigido por gitanos, que los tenemos cualificados, para que el pueblo catalán sepa realmente cómo somos los gitanos. Esa es la mejor imagen que podemos dar, porque ¿sabe cuál es el antigitanismo más grande? Que todos somos iguales.

Mire usted, yo soy empresario. Según dónde voy, me tratan igual que cualquier otro. Yo lo del antigitanismo, hasta cuando entro según en qué restaurantes. Me lo puedo permitir, pero lo noto. ¿Sabe por qué? Porque con los gitanos todos somos iguales. No señores, no, no, para nada, hay gitanos de veinticinco colores. Y hay gitanos que

nosotros no queremos cuenta con ellos, mire usted. ¿Pero sabe cuál es el problema? Estos señores, que dan tantos problemas a la sociedad, ¿sabe quién se come la peor parte? Nosotros. A ustedes, porque hacen cosas malas, pero nosotros tenemos la mala suerte de que tenemos que convivir con ellos, que ustedes no saben lo que es eso. Por eso tenemos que volver a reconocer a los hombres de respeto, legalmente. Y si alguna vez quieren, vendremos y lo explicaremos punto por punto, para que vean que es viable y legal.

Voy a terminar de seguida. Si eso lo consiguiéramos, sería uno de los primeros pasos. Si tuviéramos un espacio en televisión donde pudiéramos explicar, un día hacer un culto o un día hacer un debate de la lengua, ¿por qué no hay una partida económica para nuestra lengua? Si lo dice el Estatuto de Cataluña, que se salvaguarde la cultura y el reconocimiento. ¿Por qué no podemos tener y lógicamente en horario escolar una parte donde nuestros niños puedan aprender la lengua romanó? ¿Por qué no podemos tener una partida económica por parte de la Generalitat de Cataluña, por parte del Gobierno específicamente para crear escuelas de aprender el romanó y recuperarlo? Son tantas cosas, señores. Sin autogestión no tenemos nada.

Necesitamos reconocimiento. Si queremos acabar con el antigitanismo, si queremos acabar con la desigualdad real, denos la autogestión, denos reconocimiento, déjenos que ese Consejo del Señor se convierta en una asamblea democrática más o menos, donde se puedan decidir las cuestiones tan importantes. Y solamente con estas cosas y ya termino. Los promotores escolares hay que volver a retomarlos y darles el complemento. Mire, si usted coge un plano de un arquitecto y quiere hacer lo que el arquitecto le dice, pero solamente coge la mitad, si luego el bloque se le va abajo no le tire la culpa al arquitecto, usted tenía que haber escuchado todo lo que el arquitecto ha dicho.

Los promotores escolares hay que ampliarlos a su origen, a todo lo que en su momento se diseñó por los ingenieros que en aquel momento éramos, válgame el ejemplo. Si queremos tener éxito escolar, si queremos luchar contra el antigitanismo y que la sociedad nos vea iguales y que la sociedad entienda que no todos los gitanos somos iguales, que para nada, denos un espacio en televisión de nueve a diez, de diez a once, en un hora de audiencia donde el contenido lo podamos elegir los gitanos

y la gente pueda ver la realidad, cómo somos verdaderamente, un corazón bueno, la familia, el amor a la familia, los valores. Es una lástima que por unos poquitos paguemos todos, señores, qué injusticia más grande estamos viviendo, que tengamos que por unos poquitos pagar todos.

Y no es culpa de nadie. Yo no voy a romperme la camisa diciendo, oiga, hay un antigitanismo muy grande, no, señor, hay muy buena convivencia. Yo llevo cincuenta y cinco años viviendo en Sant Boi. Yo no tengo ningún problema con mis vecinos, hay gente muy buena. Pero, por desgracia, algunos no han conocido al pueblo gitano. Algunos han conocido una parte pequeña del pueblo gitano y mala, y ya somos todos iguales. Me han llegado a decir a mi.., mire, la dificultad para alquilar una vivienda. Yo mismo, ¿eh?, ya termino...

El president

Sí, simplement, hauríem d'anar acabant, em sap molt de greu...

Mariano Fernández Jiménez (representante de l'Institut Romanó para Asuntos Sociales)

Yo mismo he querido alquilar una vivienda para mi hija y no he podido, siendo empresario. Porque la persona ya no ha pensado en que soy un empresario ni..., mire, hasta ponía más fondos y me ponía el avalador. Solamente veía que era gitano y que a lo mejor tenía problemas conmigo.

Señores, termino con esto. Denos lo mismo que piden ustedes al Estado. Denos reconocimiento. Háganos un trocito, que ya estamos reconocidos en el Estatuto de Cataluña. Y denos autogestión para que nosotros podamos decidir cuáles son las políticas que más falta nos hacen.

Muchas gracias.

El president

Moltes gràcies. Ara és el torn dels grups parlamentaris.

Compareixença de Luisa Montero, en representació de l'Escola Dominical Undebel (posposada)

357-01134/15

Abans d'això, volia remarcar que el punt número 3 de l'ordre del dia era la compareixença de Luisa Montero en representació de l'Escola Dominical Undebel, que per qüestions d'agenda no ha pogut venir avui. Es posposaria per següents sessions.

Compareixences (continuació)

357-01133/15, 357-01135/15, 357-01136/15 i 357-01137/15

Ara sí, és el torn dels grups parlamentaris i té la paraula la diputada Ennatu Domingo, en representació del Grup Parlamentari de Junts.

Ennatu Domingo i Soler

Gràcies, president. En primer lloc, des de Junts agraïm la brillant exposició dels senyors Fernández, Jiménez, Casermeiro i Franconetti. El conjunt de les observacions que han fet crec que ens aporten molt a la feina que estem fent ara mateix per desenvolupar el Pla contra l'Antigitanisme. I l'objectiu de focalitzar aquesta sessió en la formació i integrar l'educació de manera transversal en el Pla contra l'Antigitanisme és precisament que estudiar deixi de ser una excepció i que sigui una opció real i accessible per les persones gitanes i també que l'educació sigui un catalitzador de progrés i garanteixi de manera real l'ascensor social per a les persones gitanes.

I crec que compartim les dades que ens heu donat quan diu que malgrat el progrés que s'ha fet la representació dels estudiants gitanos –a tots els nivells, diria–, és preocupant i especialment a nivell universitari. I si es miren les dades de manera segregada veiem que també cal fer molta feina per garantir l'accés a l'educació de les nenes i les dones gitanes en el sistema educatiu català. Però també comparteixo, crec que és una observació molt important i de fons, que crec que la pregunta de fons és que si el sistema educatiu està pensat per adaptar-se a la diversitat o és al revés. I ara mateix és completament al revés i per això creiem que cal blindar l'accés a l'educació i rectificar les traves que pateixen dia a dia les persones o els estudiants gitanos en el sistema educatiu català.

I vostès hi han donat moltes solucions que crec que són molt encertades i que evidentment les treballarem, però en volia destacar algunes. Que cal incorporar de manera real i estructural la història, la cultura i la mirada gitana en els plans d'estudi acadèmics i en el currículum. Crec que això de manera transversal ajudaria molt a que el sector s'obris més o que el sistema fos més inclusiu. I també cal –crec–, estudiar accions positives. Quan nosaltres hem estat mirant l'antigitanisme ho hem fet des del punt de vista de la discriminació i no tant pensant en solucions estructurals que poguessin ajudar a aquesta inclusió dels estudiants en el sistema educatiu.

El que heu comentat, les beques a nivell universitari estan funcionant perquè cada cop hi ha més estudiants universitaris gràcies a beques, ajudes i també al suport educatiu que tenen al llarg dels diferents nivells acadèmics. I també crec que és important pensar que precisament la responsabilitat no pot només recaure en l'àmbit acadèmic, en el Departament d'Educació, que també pel fet que la situació socioeconòmica de les persones també les priven d'entrar i continuar els seus estudis i la seva formació.

Cal que posem atenció en aquesta xarxa d'acompanyament i precisament volia demanar-vos si podríeu aprofundir en això, en aquesta manca de xarxa o de treball coordinat entre els diferents àmbits de política pública que avui mateix no s'estan duent a terme i que, per tant, si no es compleix aquesta coordinació serà molt difícil aconseguir que hi hagi aquesta continuïtat i que es puguin garantir la formació dels estudiants gitanos.

Després a nosaltres també ens interessaria saber si poden aprofundir una mica més sobre la mediació cultural que heu esmentat, heu parlat de referents, crec que els referents han estat en molts casos causes que les persones gitanes que han sortit del sistema acadèmic volguessin tornar a entrar o que ells mateixos es veiessin seguint aquesta trajectòria de formació, perquè hi ha una altra persona, o també que sigui una eina o una figura essencial per poder integrar les famílies en la formació dels fills. Però a mi la pregunta de fons que també ens hauríem de preguntar és, cal que el model acadèmic o el model de formació també anés virant cap a una educació més comunitària? I potser sí que ens agradaria escoltar si teniu propostes per això, que entenc que és un canvi cultural, un canvi de llarg termini, però crec que seria un

element molt essencial veient que el sistema avui com s'ha dissenyat no aconsegueix que persones en situació de vulnerabilitat i d'entitats diverses puguin tenir una formació i desenvolupar-se de manera normal.

Ho deixaria aquí i moltíssimes gràcies de nou per les seves aportacions.

El president

Moltes gràcies. Ara és el torn del Grup Parlamentari d'Esquerra Republicana. Té la paraula el diputat Jordi Albert.

Jordi Albert i Caballero

Bé, gràcies, president. Moltes gràcies a tots per les vostres intervencions. Jo tinc diverses reflexions que vull compartir amb vosaltres. Abans el Miguel Ángel Franconetti deia, vull escoltar-vos i saber què en penseu vosaltres. Doncs bé, jo t'agafo la paraula Miguel Ángel, i anem a expressar també el que en pensem. El que en pensem nosaltres i com també hauríem d'enfocar-ho en el marc d'aquest Pacte contra l'Antigitanisme. En l'àmbit educatiu –i això ja ho he dit en diverses ocasions, és cert–, aquí hi ha un dèficit. El dèficit ben marcat per la manca de reconeixement del poble gitano en l'educació del país. És a dir, la no-incorporació de la història i cultura gitanes en el currículum també provoca que els païos no puguem conèixer la cultura i la història gitana. No es respecta el que no es coneix.

Per tant, crec que el primer element que hauríem d'incorporar és precisament la història i cultura gitanes. No com deia el senyor Fernández, en Mariano Fernández, dient «*para que los nuestros lo aprendan*», sinó perquè els païos necessitem aprendre-ho. El caló és patrimoni també de Catalunya. Per tant, també nosaltres necessitem aprendre la llengua gitana, necessitem aprendre les tradicions, necessitem aprendre la història, perquè d'aquesta manera podrem comprendre millor quin és el seu dia a dia i podrem entendre d'una vegada per totes que el poble gitano no és un poble que s'ha d'amansir. Això ho he expressat en diverses ocasions.

Alhora això –i potser ara seré una mica transgressor–, però va potser a la contra de certs corrents que busquen i ho fan precisament buscant la convivència comunitària, la integració. Però no respecte al poble gitano, sinó d'altres cultures que tenim a la

nostra societat i que ens hem de sentir nostres i ens sentim nostres. No es tracta d'integrar, es tracta d'entendre'ns. Es tracta de conviure. La convivència no és integració, és molt diferent. Quan algú parla català, algú que ha vingut de fora parla català –i no és el vostre cas, vosaltres, fa més de sis-cents anys que esteu amb nosaltres–, quan algú ve de fora i parla català, diem, s'ha integrat bé.

No, ens comprèn. No és que s'hagi integrat. O sigui, reconèixer també la identitat catalana o el fet català no és igual que abandonar la pròpia identitat. Qui faci això no és digne, així de clar ho dic. La nostra identitat és nostra, però comprendre'ns sí que és el camí i la via. Per tant, hem de trobar aquests mecanismes per entendre'ns. I l'educació és l'element clau, perquè quan compartim... Jo he donat classe en alguns dels centres que heu mencionat i jo he tingut alumnes gitanos i no m'han vingut a classe els dilluns. No hi havia problema, perquè jo el dimarts parlava amb ells, els explicava què és el que havíem fet el dilluns i ja està. És a dir, al final és trobar..., aquesta comprensió també et facilita que puguis també dissenyar polítiques i prendre decisions que ajudin precisament des de la comprensió i des de l'empatia que ajudin a aconseguir l'èxit educatiu.

Estic d'acord, no tots som iguals, ni tots partim del mateix lloc. Per tant, si es dissenyen les polítiques públiques en base a que tothom és igual i, per tant, sense tenir en compte l'equitat, estarem afavorint els de sempre i perjudicant els de sempre. Per tant, nosaltres crec que hem de reflectir també en aquest pacte precisament aquesta mirada.

Heu donat dades. Jo soc molt de les dades i, de fet, més d'una vegada he utilitzat també els informes del secretariat, de la Fundació Secretariat Gitano, perquè em sembla que són bones utilitzar-les. D'altra banda, ho sabeu, i ho he dit en algun fòrum també, que la utilització de dades a vegades també genera una perversió, perquè genera una imatge que va a la contra precisament del que es busca, que és un estereotip. Però aquestes dades, en efecte, serien alarmants si correspongessin a l'àmbit general i, en canvi, no ho són.

Igual que les dades d'inserció laboral o les dades que tenim de discriminació en el dia a dia, com molt bé s'ha comentat, si es va a buscar una «vivenda» o es va a buscar

una feina i, segons quins cognoms, o quan ja veuen un currículum amb segons quins cognoms, poden ser gitanos o no gitanos, però porten aquest cognom, aquell currículum queda descartat. Això, malauradament, ho hem vist i ho hem patit. Per tant, crec que la feina que tenim hauria de carregar-se d'ambició. Necessitem ser ambiciosos amb aquest pacte i necessitem visualitzar-ho i, potser, replantejar algunes de les polítiques públiques que hi ha hagut.

Per exemple, per què –i això el nostre pas pel Govern tampoc ho va canviar i, per tant, també autocrítica en aquest sentit–, però per què sempre les polítiques que afecten el poble gitano (*Sona el senyal acústic que indica que s'ha exhaurit el temps d'intervenció.*) Acabo, estan al Departament de Drets Socials, no? Per què? I això també us demano a vosaltres la pregunta. Per què? I per què continuen allà? Hi ha una visualització.

Crec que vosaltres heu estat molta estona parlant i, amb el que heu dit, a mi em dona per parlar com quinze minuts o vint minuts en profunditat, però, en qualsevol cas, crec que hi ha d'haver polítiques assertives, hi ha d'haver polítiques que ajudin precisament a entendre la idiosincràsia i la història i la cultura del poble gitano i que això generi aquesta empatia social per entendre també que les demandes que es fan –i ja són reiterades perquè a totes les comissions ens trobem les mateixes peticions–, tinguin també aquest reconeixement fora dels fòrums habituals, sinó ja directament des de l'opció de Govern.

Jo –i amb això ja acabo–, en sessions anteriors també ho he manifestat i també ho poso avui damunt de la taula. Cal que el poble gitano sigui poder, perquè sense ser poder continuaran patint els mateixos mals que han patit històricament.

(Pausa.)

El vicepresident

I ara, com a vicepresident, em toca donar paraula al company diputat Andrés García Berrio, en representació del Grup Parlamentari dels Comuns, endavant...

Andrés Garcia Berrio

Molt bé. Bona tarda. En primer lloc, ja ho he fet abans, agrair-vos no només la compareixença del dia avui, sinó tota la feina que porteu fent tant de temps per millorar les condicions del poble gitano. Jo crec que hem de partir d'un punt de partida molt clar, que és que les institucions a Catalunya no estan a l'alçada de les necessitats que té el poble gitano per poder avançar, perquè se'l pugui reconèixer. I jo crec que la principal missió que tenim en aquesta comissió, amb l'aprovació també de l'Estratègia i en l'esdevenir del que per mi resta de legislatura, és intentar redimensionar i recol·locar l'agenda del poble gitano, tal i com s'ha aconseguit fer a nivell europeu, tal i com també se va intentar a nivell estatal.

I jo crec que hem de veure de quina manera podem reubicar-ho, perquè amb l'any i mig que porto aquí tinc molt clar que és un pas que existeixi aquesta comissió d'estudi, com al seu moment va ser que coexisteixi l'Intergrup, però hi ha massa camí per recórrer perquè realment estigui al centre, quan hi ha discussions polítiques de veritat sobre quines són les prioritats de cara al futur.

Llavors, en aquest sentit, penso que és una molt bona proposta i que hem d'estudiar, ja vaig dir crec que a la darrera sessió, treballar per una Llei Integral del poble gitano a Catalunya. Hi ha una proposta per fer a nivell estatal, però segurament aquí podríem avançar i aquí podríem integrar les discussions sobre l'estatut propi del poble gitano. Crec que és un objectiu que potser hauria de ser un possible acord d'aquesta comissió, anar cap a aquesta llei, perquè al final una llei eleva políticament i vincula d'una manera diferent. Després, evidentment, s'ha de fer per complir les lleis, no necessàriament resolen els problemes, però sí que jo crec que podria ajudar en aquest recorregut.

Després, crec que s'està definint i acabant de definir una Estratègia del Poble Gitano, deu anys. La meva reflexió és que necessitem una Direcció General del Poble Gitano, no pot ser una unitat del poble gitano que tracti d'implementar una política pública transversal. Segurament, seria una direcció general que hauria d'estar al departament de Presidència per la seva transversalitat, però si ha de continuar a Drets Socials hauria de ser i tenir un estatut propi de Direcció General, perquè és la manera de tenir la capacitat d'intentar transversalitzar les propostes i tenir interlocució amb altres parts del Govern i jo crec que seria la manera d'intentar també donar-li l'entitat i la centralitat

que ara mateix necessiten les polítiques, perquè anem molt tard, massa tard i les dades acrediten la urgència d'acció que efectivament heu plantejat a totes les vostres intervencions.

Després, jo crec que hi ha elements clau que heu plantejat respecte..., em sembla una anomalia que a dia d'avui al currículum educatiu encara no s'hagi integrat la història del poble gitano, llavors ha de ser no només una conclusió de la comissió, sinó que s'ha de poder implementar, crec que és fonamental. També, per un altre costat s'ha aprovat recentment un acord amb el Govern de cara a que s'ha de fer un programa de memòria col·lectiva d'història del poble gitano per l'any 2026-2027 i ha de tenir un component educatiu, llavors s'ha de veure de quina manera se pot interaccionar una qüestió amb l'altra perquè realment sigui una realitat.

Després, respecte a un Comitè Assessor al Departament d'Educació, jo crec que és absolutament necessari acabar d'avaluar i per això quan vinguin els responsables de Govern i també amb una mirada no només de què estan al càrrec a dia d'avui, sinó una mirada de què s'ha fet a l'Administració, han de rendir compte d'on estem i de quina manera se pot millorar des del punt de vista de l'educació. També la interacció amb el Pla Nacional contra la Segregació i altres elements que ja funcionen i que no acaben d'estar connectats com caldria.

Formació al professorat en diversitat. És absolutament necessari, queda molt de camí per recórrer i ha de ser una prioritat i jo crec que tenint bons exemples com les accions afirmatives existents a l'àmbit universitari s'hauria de poder estendre sense grans problemes i intentar aconseguir el compromís de fer-ho extensiu a cicles formatius de grau mitjà i superior. Jo crec que és una reivindicació, fins i tot crec que serà una mesura, és una mesura que s'està estudiant des de diferents grups parlamentaris, també el Govern i jo crec que en aquest sentit podria millorar algunes qüestions i efectivament l'acompanyament.

Però... *(Sona el senyal acústic que indica que s'ha exhaurit el temps d'intervenció.)*
Bé, ja acabo. Cap solució sense una mirada llarga, sense donar reconeixement polític necessari al poble gitano i sense que realment estigui al centre de les polítiques públiques, cosa que a dia d'avui no passa. Hem de ser molt conscients també, serà

molt complicat que puguem avançar, perquè no només calen paraules, el que cal és avançar i pressupost, supervisió, avaluació de polítiques públiques, pressupost. Llavors en aquest sentit és on hem de posar el focus perquè tot el que parlem en aquesta comissió pugui servir per generar un camí, però siguem conscients que, sense voluntat política real i sense pressupost que vagi vinculat amb aquesta voluntat política, serà molt complicat que res pugui agafar la dimensió o el redimensionament que necessita la situació.

Gràcies i ja per acabar simplement disculpar-me, perquè hauré de marxar en molt breu i no em puc quedar a la resta de la sessió per una qüestió d'agenda.

(Pausa.)

El president

Ara és el torn del Grup Parlamentari de Socialistes i Units i té la paraula la diputada Susana Martínez Heredia.

Susana Martínez Heredia

Gràcies, president. Començar agraint els quatre compareixents d'avui per ser-hi avui aquí, les dades la veritat que ens colpegen, tenim motius per estar preocupats i molt. L'educació és imprescindible precisament per trencar aquesta transmissió intergeneracional de la pobresa. L'exclusió social i els baixos rendiments educatius es retroalimenten, causa-conseqüència. El baix nivell d'estudis incrementa la probabilitat de la situació d'atur, una feina precària, ingressos baixos, dificultats d'accés a l'habitatge, segregació urbanística i, en conseqüència, també una segregació educativa, que també s'ha parlat pels compareixents.

Difícilment pots invertir en allò que és rentable a llarg termini, no?, en l'educació, si no tens les necessitats satisfetes del dia a dia. I, per tant, l'educació és un actiu imprescindible, rendible a llarg termini, però quan un no té les necessitats diàries satisfetes fa que hi hagi un espiral intergeneracional de la pobresa, que es retroalimenta també a través del sistema educatiu. I això és un fracàs com a societat, no és un fracàs de les famílies gitanes que, per desgràcia, viuen en aquesta situació.

Els parlaven, el Miguel Àngel, que es culpabilitza les famílies, sovint ens assenyalen perquè no estem al mateix nivell educatiu que la resta i s'atribueix a un factor cultural, oblidant el que ens ha explicat també el Pedro Casermeiro d'aquest antigitanisme històric. Hem començat la cursa anys enrere i fins l'arribada de la democràcia no hem tingut els mateixos drets sobre el paper que la resta de la societat. I malgrat això, en pocs anys hem pujat aquesta escala educativa de cop, en la majoria de casos passem de generacions anteriors en les que els nostres pares, avis, oncles, no han anat a l'escola i a una nova generació de joves gitanos –i no tan joves també–, que ja estan formats, que estan contribuint al conjunt de la societat.

I a vegades es posa molt el focus en aquest fracàs educatiu i no en l'esforç que han fet moltes famílies per revertir aquesta situació i moltes vegades també es culpabilitza quan un ho aconsegueix assolir, superar totes aquestes dificultats acompanyat de la família, per culpabilitzar la resta de famílies de no haver estat possible. I això penso que també és important subratllar, que quan un heu donat la dada, penso que era un 0,4 per cent, no?, quan una família és capaç de superar totes aquestes dificultats no pot assenyalar la resta de no haver superat les mancances d'aquest sistema.

I quan us escoltava parlar precisament els que hem viscut aquestes mancances del sistema en primera persona, el fet –i jo ho comparo ara també amb la situació que afortunadament avui viuen els meus fills–, quan els teus pares no han anat a l'escola, no tens el suport perquè et puguin fer un cop de mà a casa a llegir, per exemple. En moltes famílies les nostres mares i pares no havien anat a l'escola, no sabien llegir, no tenim ordinador per poder fer les tasques, una impressora, i són eines imprescindibles també per aquest èxit educatiu. Llavors aquestes mancances es plasmen cada dia en les llars de moltíssimes famílies i hem de dotar precisament d'eines el sistema educatiu i al professorat per comprendre aquesta situació en què es veuen moltíssimes famílies, un vuitanta-nou per cent de pobresa infantil.

I totalment d'acord també amb el que deia el tio Mariano, de destruir aquestes polítiques assistencialistes, perquè el que fan falta precisament són polítiques que incloguin la nostra mirada i que reconeixin el nostre poble, la contribució que pot fer i que fa al conjunt de la societat.

Moltes vegades també ens parlen de falta de referents joves i aquí enllaçant també amb el que deia el diputat Jordi Albert, falta de referents gitanos pels joves gitanos, no, pel conjunt de la societat. Penso que això és molt important, falten referents gitanos pel conjunt de la societat, no només pels nostres joves. I penso que això també, hem de guanyar aquests espais de visibilitat també, com deia el *tío* Mariano, a través dels mitjans de comunicació, perquè el conjunt de la societat sàpiga qui és el poble gitano i com contribueix en el dia a dia. I volem això, un reconeixement complet, no de nosaltres per nosaltres, sinó de nosaltres pel món, sempre sense deixar de ser gitano i gitana.

I en relació amb el que deia també el diputat Andrés, està bé ara també parlar de pressupostos, de si la Unitat del Poble Gitano ha de ser una direcció general, però penso també que és important remarcar que volem gitanos a totes les direccions generals, i penso que hem de treballar amb aquesta mirada que lògicament hem de ser capaços de revertir la nostra situació. (*Sona el senyal acústic que indica que s'ha exhaurit el temps d'intervenció.*) Però també que la societat vegi que és una manera de contribuir al conjunt de la societat, perquè sense aquesta doble mirada difícilment destruïrem aquests murs que l'antigitanisme ha construït al llarg de la nostra història.

I, per acabar, només volia fer dues preguntes. Relacionat amb aquests joves gitanos i no tan joves que ja estan formats, com poden contribuir a revertir aquesta situació dins del sistema educatiu? Seria una pregunta. I l'altra, què passa un cop superes totes les barreres? I tenim gitanos amb formació, com afecta l'antigitanisme a aquests gitanos? Trenquen aquesta transmissió intergeneracional de la pobresa? Com podem fer, si és que existeix, que la seva formació no estigui devaluada a l'hora d'accedir al món laboral? O tenen les mateixes dificultats a l'hora d'accedir a un habitatge, perquè ja tenen una formació i potser tenen un contracte laboral o aquest antigitanisme és independent? Per mi potser són qüestions òbvies, però sí que vull que vosaltres les expliqueu, perquè més enllà de viure-les en primera persona tingueu el coneixement de casos que rebeu dia a dia i ens pugueu donar respostes.

Sense més, reiterar l'agraïment per ser-hi avui aquí i per totes les mesures que heu aportat.

Moltes gràcies.

El vicepresident

Una vegada enllestits tots els grups passem ara al vostre torn de rèplica per respondre les diferents qüestions o fer les diferents reflexions que també us haguem suscitat de les diferents intervencions dels grups. Per tant, començaríem pel mateix ordre que hem fet anteriorment, començant pel senyor Franconetti, endavant-

Miguel Angel Franconetti Andrade (representant de la Fundació Privada Pere Closa)

Bé, jo he anat molt ràpid abans perquè una de les qüestions –i no vull perdre temps ara, perquè ara sí que em toca, hem de canviar el paradigma, hem de reconèixer la pluralitat d'agents gitanos i no gitanos que tenen una mirada constructiva en relació amb aquest antigitanisme i hem de començar a treballar de forma plegada.

Li demanem a aquest Pacte el lideratge, la innovació i que sigui capdavanter amb relació a totes les polítiques públiques que s'han implementat, tant a Catalunya com a l'Estat espanyol, com a Europa. I per què? Perquè sempre hi ha hagut una tendència de transversalitat, i portem molts anys en què aquesta transversalitat, no sé què passa en el Govern, no sé si són els canvis de govern continus o les diferències polítiques, o fins i tot encara entre nosaltres mateixos com a gitanos no ens posem d'acord en el què volem, però el que sí que necessitem és un lideratge compartit i construït.

El Pla Integral del Poble Gitano, quan neix –vaig molt ràpid, ja ho sé, i m'agradaria anar més pausat, però vull respondre totes les qüestions–, va néixer vinculat a Presidència. Estava vinculat a Presidència, si no m'equivoco, el primer Pla Integral. I després, a partir d'aquí, cada conselleria tenia un plantejament específic. Bé, podia ser un bon plantejament poder tornar a tenir un plantejament com un Pacte Antigitanisme on es contemplés que totes les qüestions gitanes poguessin tenir una representació en totes aquelles conselleries i no dependre únicament i exclusivament, –com aquestes vint-i-una pàgines que és l'Estratègia del Poble Gitano per deu anys, vint-i-una pàgines–, jo li agraeixo molt la feina a l'equip de la Unitat de Pla Integral i a la Unitat del Poble Gitano, però vint-i-una pàgines en una dècada, que és una miqueta minso per l'agosarat de la proposta o del que necessitem.

Has dit una cosa..., perdó diputada, ha dit una cosa molt important. Nosaltres portem tres dies gestionant una situació de feblesa perquè una persona veïna del barri de la Font de la Pólvora, escolaritzada en una escola de màxima segregació o complexitat, que està estudiant cicle formatiu de grau mitjà i ha hagut de deixar els estudis, perquè el seu nivell acadèmic no arriba als estàndards que requereix aquest cicle mitjà.

Quan parlem de tot això i parlem d'accions afirmatives, també el que volem és, sí, volem entrar als cicles, però també volem els suports necessaris per poder mantenir, perquè novament, siguis gitano o no siguis gitano, has rebut una beca del Ministeri, gestionada per la Generalitat de Catalunya, que si no assoleixes una sèrie de continguts de crèdits mínims, has de tornar aquests diners. Per tant, és més important abandonar abans que tinguis la manca d'acreditació de crèdits, per no ser penalitzada. I estem aquí.

Això també ho volem gestionar com a un fet que pot ser..., no sé si formaria part d'un cert antigitanisme. Per què? Perquè si tu no contemples d'on vinc jo, d'on he sortit, de quins són els meus processos d'escolarització i de vulnerabilitat m'estàs culpabilitzant per..., no podem dir per ser gitana, però sí per haver crescut en un ecosistema que no m'ha permès augmentar les meves competències.

Després una de les coses que nosaltres pensem i donada la situació de reconeixement, estem treballant colze a colze amb la Direcció General d'Educació Inclusiva. Hem fet diferents..., l'educació inclusiva és un decret, el Decret d'Educació Inclusiva planteja un disseny de polítiques efectives. Abans el diputat Jordi Albert parlava d'equitat. Nosaltres parlem de justícia social. Parlem «per dret», que es reconeguin les nostres dificultats. Per no confondre que la marginalitat és sinònim de gitanitat, ni ser gitano és haver crescut o haver viscut en la marginalitat.

Els nostres nens són víctimes. El Pacte Nacional d'Infància, quan un és pobre no determina si és magrebí o és gitano, però si estàs escolaritzat a l'escola Juan Salamero, de Gavà, que ha estat amenaçada de tancament durant deu anys, ara que està obtenint resultats positius en el seu procés d'escolarització és quan amb més risc està. Per què? Perquè la dotació de persones que puguin ajudar a poder mantenir el nivell educatiu quan fan la transició de l'escola de Juan Salamero, de primària, a

secundària, és quan estan (*Sona el senyal acústic que indica que s'ha exhaurit el temps d'intervenció.*) Acabo ja..., és quan estan minvant els recursos específics.

I l'última, bé, no, ja..., ho deixo. (*Veus de fons.*) Ho dic, quant als referents joves que m'ha preguntat la diputada. Jo ja no sóc jove, però hauria de preguntar-li a altres companys, però el que tenim molt clar és que l'èxit educatiu, no escolar, l'èxit educatiu al llarg de la vida, les transicions vitals que fa el poble gitano no estan alineades al sistema educatiu actual. Per tant, un jove de vint anys gitano potser ja comença a tenir càrregues familiars i aquestes càrregues familiars sense un procés acadèmic o sense uns estudis és prou dificultat per poder accedir a un habitatge, a un lloguer, o tal...

Quan tenim joves que han tancat el cicle, és a dir, que han pogut arribar a la universitat i han tingut l'oportunitat de poder alinear-se a processos d'inserció, la dificultat és la mateixa. Pel simple fet de tenir –ho ha dit abans el diputat–, un cognom o una adreça o un codi postal que s'associa aquest codi postal o aquest cognom a gitano o vulnerabilitat.

Gràcies.

El vicepresident

Gràcies senyor Franconetti. Ara és el torn del senyor Jiménez, endavant també per cinc minuts.

Miguel Jiménez Martínez (representant de la Fundació Secretariat Gitano)

Parlaré d'alguns punts, perquè sembla que sinó, no donarà temps. Si el sistema educatiu –em sembla que preguntava, consultava o reflexionava l'Ennatu–, és divers, entenem..., sí, perquè respecte a la meua opinió no atén a la diversitat, o sigui, estaria suspès totalment el sistema educatiu a nivell d'atenció a la diversitat.

Només hem de veure la base que tenim en quasi tots els centres educatius majoritàriament, a més a més practicada als centres que comentava el Pedro, d'alta complexitat, és comunicat d'expulsió. Els comunicats d'expulsió són la mesura més antipedagògica que hi ha i que continua vigent avui dia, que podríem fer pràctiques restauratives, o sigui, això és la base, no impartim l'atenció a la diversitat. Quan tu no

pots respondre a l'alumnat de diferent manera que sigui expulsant-lo del centre educatiu i fent un absentisme legal, ja partim que l'atenció a la diversitat i la inclusió està molt més amunt. O sigui, ja partim de base zero.

La poca coordinació que comentaves entre públic i privat. Clar, les entitats som les que som i podem abastar un nombre concret de l'alumnat gitano. Hi ha l'alumnat gitano que no arriba a l'entitat, o no arriba la informació i hi ha molt alumnat gitano que va a postobligatoris i no fa la beca del Ministeri perquè no l'informa el centre educatiu perquè no hi ha cap persona que l'orienti i acaben no fent la beca i, per tant, no continua estudiant perquè no té els diners suficients per poder pagar la matrícula a inici de curs. I això ens passa cada any, cada any tenim situacions d'aquestes.

Mediació cultural. O sigui, mediació cultural o canviar l'enfocament a un sistema més comunitari. Per un costat la mediació cultural està bé, sempre entesa des que el reconeixement dels professionals està a la part de la resta de docents. Quan el mediador cultural es converteix en una persona que jo et mano perquè tu facis el que vull que em faci la família, això ja no és mediació cultural, això és un subordinat que va a fer el que diuen.

A nivell de comunitat educativa hi ha experiències com les comunitats d'aprenentatge, que també poden tenir experiències positives, però hem de tenir en compte que les famílies han de ser partícips, és a dir, formen part de la comunitat educativa. Si una escola es tanca i no poden entrar les famílies, perquè és l'escola i jo aquí mano i no poden entrar, deixem de formar part deixen de formar part de la comunitat educativa. I si les famílies gitanes han de participar, han de ser les escoles les que ens cridin a ser partícips. I, òbviament, una de les maneres també és que la cultura i la història del poble gitano estigui dintre de les escoles.

Com comentava en Jordi Albert, el fet que les polítiques estan al Departament de Drets Socials, òbviament és un error, han d'estar a qualsevol direcció, com també copsava la Susana. Han d'estar partícips a qualsevol direcció, perquè sinó, el que passarà és que estarem veient les famílies del poble gitano des d'una vessant, no estem mirant de manera holística, que és el que toca com qualsevol persona.

Una cosa també que també ha comentat l'Andrés Berrio, la Llei Integral del Poble Gitano, jo crec que és un..., sé que a nivell estatal s'està enduent a terme i crec que aquí a Catalunya podria ser un pas endavant, sobretot això, per garantir els drets del poble gitano, perquè no sigui una qüestió ideològica, sinó que han d'estar garantits els drets de les persones, indistintament qui està governant.

Bé, en tema de formació, que crec que ha comentat també en Miguel Ángel, òbviament és que els docents a les universitats, als centres educatius, han d'estar formats a nivell intercultural, a nivell de diversitat, que crec que és normal. Quan la societat és diversa els docents han de respondre a la realitat que tenen a les aules.

I respecte al que comentava la Susana, sí que ens trobem al dia a dia, és igual que estiguis estudiant, que no estiguis estudiant, és gitano. Comentava el tio, abans, que ell és empresari, que quan arriba a un lloc el que veuen és que és gitano, doncs això continua passant.

Jo puc posar una experiència en habitatge. Quan estava buscant pis de lloguer, jo quan anava, bé, una mica la persona estava mirant, ostres, a veure, què és, primer per on el veig..., però bé, més o menys, però quan va venir la meva dona, clar, ella sembla molt més gitana que jo, i ja de seguida, tot el que era bo d'aquest pis va passar a ser molt complicat tot, tot molt complicat i ja després, als minuts, mira, que ja ha sortit una persona que està interessada en el pis, ja no es pot llogar. I la meva dona també ha estudiat a la universitat, és treballadora social, o sigui, que...

I crec que ja està.

Moltes gràcies.

El vicepresident

Gràcies, senyor Jiménez. I ara és el torn del senyor Casermeiro, cinc minuts.

Pedro Casermeiro (membre de la directiva de Rromane Siklvne)

D'acord. Intentaré ser ràpid i intentar contestar unes quantes coses. Començaré per un comentari que ha fet Miguel sobre el reconeixement dels mediadors. Podem debatre molt de temps, d'acord. En un extrem tenim sobre què són els promotors, com s'utilitzen els promotors, podríem estar molt de temps a un extrem tenim els

directors utilitzant els promotors per apagar focs, segons la mirada que té el director. A l'altre extrem tenim agents de lluita contra l'antigitanisme. És a dir, no al servei dels directors, sinó al servei de la família, això és el que no tenim segur.

I l'altre extrem sí que el tenim molt. Podem debatre i podem parlar molt. S'han de reconèixer les figures. Què podem fer els gitanos que hem estudiat? Podríem estar aquí dins, podríem ser agents reconeguts de lluita contra l'antigitanisme i ser reconeguts pel sistema. Ser reconeguts en la mateixa situació que un professor, com a referència. Jo sóc psicòleg educatiu, he treballat com a professor a primària, secundària a Sant Cosme. Vaig decidir no tornar a treballar de professor, perquè era molt difícil estar en un claustre, molt difícil, molt complicat. O sigui, estar dins d'una escola on hi ha trenta professors i tu ets gitano i la resta no, i d'on tot l'alumnat és gitano, és molt dur, molt difícil. I ha estat la feina que millor paga i, de fet, no tornaria.

O sigui, que el reconeixement, sí, però és molt difícil. Has de lluitar contra tot un sistema antigitano, és molt dur i molt difícil, molt difícil. Hauríem de ser molts més, si fóssim molts i tal, però és dur, eh?, jo he passat per aquesta experiència i és molt dura, no em va agradar.

Com pot ser l'educació del futur, una educació més comunitària, experiències que poden haver-hi? Home, jo tinc la confiança que com la joventut ara és més diversa, potser en el futur el professorat també ho és, però quan ara, en l'actualitat, el professorat no és divers, la perspectiva que canviï és difícil, però sí que tinc confiança en el futur. Quan hi hagi altres professors potser canvien coses des de dins. També aquí al Parlament comença a haver-hi diversitat. Una miqueta, ha d'haver-hi molta més diversitat i canviaran coses, estic segur.

S'han d'estudiar experiències d'altres països. Hi ha països que les escoles no es posen als barris, es posen a la cruïlla entre dos barris, llavors hi ha molta més permeabilitat de matrícula. Ja no són barris tan segregats, ja no serien escoles tan segregades.

Tema del reconeixement de l'idioma, que parlava Jordi Albert, el caló, el romaní. Han de ser un idioma igual que són l'alemany, l'anglès, qualsevol altre idioma i s'han d'estudiar a la universitat. Han d'haver-hi càtedres de filologia romaní a totes les

universitats, ha de ser reconegut l'idioma. Tenim el debat intern de si és un idioma defensiu o no. Jo crec que avui dia ja no, perquè la policia parla més caló que els gitanos, ja hem arribat a aquest punt, o sigui, que ja no és un idioma defensiu. Llavors hem d'optar pel reconeixement, que sigui reconegut, necessitem càtedres.

Tema «vivenda» Jo semblo una miqueta gitano, la meva dona no és gitana, però també és racialitzada. Va a ella, perquè és una cara més simpàtica que la meva. Quan anem a llogar pis va a ella, perquè quan hem anat tots dos tenim situacions i preguntes molt incòmodes, molt incòmodes. Quan li pregunten a ella d'on és i quan em pregunten a mi i jo respon que som d'aquí la cara que es posa no és agradable. I el que passa després ja sabem el que passa, és que no, que hi ha gent que ha vingut abans i que ja és la segona vegada i que no sé què. Hi ha molts tipus d'excuses.

El fet que tinguem estudis no ens fa no ser víctimes d'antigitanisme, som víctimes d'antigitanisme. Jo no parlo la meva llengua i els meus fills no parlaran la meva llengua, i jo l'he estudiada, però és que no es dona la situació social de comunicació en la nostra llengua. Llavors la llengua, si no tenim amb qui comunicar..., jo no puc parlar romaní encara que l'he estudiat, amb els meus germans. Amb qui parlo? No parlem entre nosaltres.

Tenim problemes de representació política. Aquí està la Susana i l'Andrés també una miqueta ens asseguren que a la pròxima legislatura hi haurà representació gitana aquí, algú? No, no la tenim. Al final, abans fèiem la broma dels menjars de Nadal, que són molt macos, molt tal, molt qual, al final les persones gitanes tenim unes certes dificultats a la vida, tothom tenim problemes o de salut, o de feina, no sé què, i quan arriben els sopars de Nadal o qualsevol altre sopar, qualsevol altre dia és, quins problemes tens tu, quins problemes tinc jo, quins problemes, ta, ta, ta, i, al final, tots els menjars de família són menjars de problemes, compartim problemes l'un amb l'altre.

I les estadístiques de la Fundación Secretariado Gitano, que heu anomenat molt... *(Sona el senyal acústic que indica que s'ha exhaurit el temps d'intervenció.)* Tenim deu anys d'esperança de vida menys, per tot aquest sumatori de problemes. Tindre

estudis et treu els problemes? No, no els treu. I callo i ja continuarem un altre dia una altra estona, no? (*L'orador riu.*)

El vicepresident

Moltes gràcies, senyor Casermeiro. I ara és el torn del senyor Fernández. Per cinc minuts eh?, senyor Fernández? Mariano, *por cinco minutos*, dic. Vinga, som-hi.

Mariano Fernández Jiménez (representant de l'Instituto Romanó para Asuntos Sociales)

Pedimos autogestión y autogobierno, porque es lo que toca, es la justicia real. Voy a explicar por qué conseguimos en el año 2004 estar en el Estatuto de Cataluña, porque convencimos a todos los partidos políticos que Cataluña es gitana y que el gitano es catalán. No hay nadie, ojo, no hay nadie más catalán que los gitanos catalanes, os lo aseguro. Es más, hemos demostrado que hay palabras que los gitanos catalanes siguen manteniendo que los no gitanos habéis perdido. ¿Es verdad lo que digo, eh?

Os invito a que estudiéis la historia de la calle de los Cavallers, de Lérida, ved la historia. A parte que el gitano entró por el 1400..., la palabra *xaval* no es catalana. La gente piensa que es catalana. *Chaval* viene del *xavalè*. Hay quien se cree que eso de *Achanta la mui* es catalán, eso es caló. Y podría decir doscientas cosas más. Cataluña está impregnada del pueblo gitano y el pueblo gitano de Cataluña. Voy a decir algo muy importante. Año 1967. El tío Peret, en la película *A todo gas*, mientras que los no gitanos no lo hacíais, se puso a hablar en catalán en la película *A todo Gas*, gitano catalán. El pueblo gitano es tan parte de Cataluña como Cataluña del pueblo gitano.

Las Ramblas de Barcelona, esto lo expliqué en el Ayuntamiento de Barcelona, en los años, mucho antes, siempre han sido gitanas. El Somorrostro, la Plaza de España, la Cera. Hablamos de cientos de años de historia de convivencia. Por tanto, yo no voy a pedir, por favor, no vamos a pedir tener el mismo estatus que tiene el Valle de Aran, sabemos de lo que hablamos, pero ya toca esa pequeña autogestión, que además no hace falta nada más, que se desarrolle el Estatuto de Cataluña, que ya lo conseguimos en aquel momento convenciendo a los políticos. Una ley integral. Hombre, si esa ley integral va a llevar consigo una semiautogestión, fijaos bien, que

soy humilde, una autogestión, adelante, ahora mismo. Pero ya no toca más. No toca más integrarnos.

Voy a colación de lo que habéis dicho del tema de los maestros. Yo he tenido la suerte de haber ido al colegio donde han ido mis hijos. El Montbaig. Antes no se llamaba Montbaig, ¿no? Y ahora van mis nietos a ese colegio. Tengo esta suerte, ¿no? Somos tres generaciones ahí. Yo me estoy dando cuenta de que los profesores, no todos, ¿eh?, algunos, se empeñan más en desintegrar, o sea, en integrar que en aprender a formar. Están más preocupados en enseñarles que tienen que dejar de ser gitanos, de una forma..., es que esto así no..., más que de darles la formación natural de la asignatura. Me está pasando con mis nietos, me lo cuentan. Así no se va a ningún lado. No todos. Hay profesores que sí se empeñan. Por lo tanto, el colegio no tiene que ser donde a los niños se les integre. Tiene que ser donde a los niños se les forme.

Por esa misma línea seguiría hablando de tantas cosas, ¿verdad? Una de las cosas que yo me he dado cuenta, por ejemplo, en el colegio, si el niño va al colegio y al niño se le expulsa se le está dando un premio. Es que, es guasa, o sea, imagínate que mi niño rompe una estatua y yo le digo, toma, diez euros por haberla roto. La va a romper más. Si ya los niños, sobre todo en la secundaria ya son difíciles, ya no quieren ir al colegio y a la mínima tontería se les expulsa, se les está dando un premio. Eso no puede ser. Estamos así. ¿Y qué es lo que hay ahí detrás? Jo, qué maldad, qué antigitanismo, quitemos lo malo que estorba, por lo menos, lo pongo... Esa es la realidad, vamos a ser claros.

No, no, hay que buscar una solución. La expulsión no es el mecanismo. Tiene que haber otro tipo de actuación con los niños que no se les premie por hacer algo malo en el colegio. Es que lo estamos viviendo. El Instituto Camps Blancs, que siempre está todo el mundo expulsado. Digo, pero, ¿qué ha pasado, por qué tanta expulsión? Claro, si los expulsas te quitas el problema, sí, ciertamente, pero a los niños..., no van a acabar los estudios, ¿eh?, no piensan ellos.

Y voy a terminar solamente con este tema de que lo que nos hace falta es autogestión, autogobierno y que seamos los gitanos los que decidamos y que ya que estamos en el Estatuto de Cataluña se nos deje a través de una ley integral, como queramos

llamarlo y que seamos los gitanos los que desde el debate veamos cuál es la mejor forma de estudiar nuestros hijos, tengamos ese espacio televisivo donde podamos mostrarle al mundo lo que somos, tengamos los hombres del respeto, etcétera. Una participación en los deportes, hay tantas cosas que podemos hacer, pero, por favor, dejarnos que seamos nosotros mismos.

Muchas gracias.

El vicepresident

Gràcies, senyor Fernández. Amb això acabaríem, però abans el senyor Franconetti s'ha deixat alguna referència i si voleu li podem deixar, allò, trenta segons perquè ho pugui expressar...

Miguel Angel Franconetti Andrade (representant de la Fundació Privada Pere Closa)

És una qüestió... El tío Mariano ha acabado un poco con el..., diciendo un poco lo que iba a decir. La presencia de referentes culturales..., actua com una palanca per a la participació social, comunitària i educativa i per la desestigmatització i per la construcció d'un diàleg pedagògic més ajustat a la realitat dels nostres infants i joves. Necessitem també una mirada neta, una mirada també que pugui donar-nos el nostre espai. Avui, nosaltres quatre –cinc, perquè allà està., está mi primo allí sentado, también forma parte de nosotros–, hem fet un exercici d'inclusió i d'adaptació.

Nosaltres no estem acostumats a poder venir aquí i parlar en un micro obert, trenta segons, quaranta, cinquanta, o sigui que us agràim també l'esforç i també li agraeixo l'esforç *al tío y a mis primos*, per haver fet aquest procés d'adaptació. Per tant, això també demostra que nosaltres tenim un interès moral en poder ajustar-nos a les mesures, a les eines que ens dona aquest Estat, aquest país, aquest Govern, aquest Parlament, per poder dir o evidenciar les nostres necessitats.

Així que agrair-vos també i demanar-vos, si us plau, la possibilitat que aquestes compareixences a vegades també ens comporten a nosaltres en un moment, mira el tío Mariano, no?, perquè al final nosaltres no representem tots els gitanos de Catalunya, nosaltres som la veu de la nostra entitat, de la feina de portar cinc mil o

quatre mil, tant li fa, perquè el número no és important i que estem moltes vegades supeditats a la contractació pública. Llavors, aquesta contractació pública, abans de parlar dels promotors escolars, el que voldria és, som una eina que té el sistema, però al final l'eina ha assimilat de tal manera, com ha dit Pedro..., ha assimilat de tal manera el referent cultural per poder exercir un control de les famílies i no un acompanyament de les famílies.

Gràcies.

El vicepresident

Molt bé. Doncs moltes gràcies als quatre i aquí finalitza, fins la següent sessió.

Acaba aquesta sessió.

Gràcies.

La sessió s'aixeca a...

TRANSCRIPCIÓ EN BRUT